

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. V. An, & qualiter dispensari possit in impedimento ex cognatione
carnali, seu consanguinitate?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

hujus impedimenti dispensatione exponendum. 1. an veniat ex adoptione perfectâ, vel imperfectâ? propter dicta à n. 1120. Deinde, in quâ lineâ? ut sciatur, an in rectâ vel obliquâ; cum pro illa sit diversa consideratio, ac pro ista, ut præmissimus.

1238. Præterea not. 1. Si, qui legaliter cognati, contraxissent cum hoc impedimento, & consummâssent, de industria, ut hoc titulo facilius elicerent dispensationem; & intentionem, & copulam in supplicatione pro dispensatione illius impedimenti exponendam esse, juxta dicta à n. 1159. Not. 2. licet consanguinei scienter matrimonium contrahentes in gradu prohibito, incurant excommunicationem; id tamen non procedere de cognatis legalibus; quia super hoc nullum extat jus; & dispositio penalis, quoad consanguineos, extendi non debet ad casum similem, non expressum ex n. 1598. sic Pontius l. 7. c. 41. in fin. Not. 3. quod cognatio legalis, matrimonio superveniens, non impedit conjugibus usum conjugij; quia id nullo jure cautum est, ut notat Sanchez l. 7. d. 63. n. 19.

§. V.

An, & qualiter dispensari possit in impedimento ex cognatione carnali, seu consanguinitate?

2139. Solus primus gradus consanguinitatis in lineâ rectâ, secundum communem, dirimit matrimonium *jure naturali*; reliqui autem omnes tam in lineâ rectâ, quam obliquâ, sunt juris tantum Ecclesiastici ex dictis à n. 1190. adeoque ab Ecclesia dispensabiles; dixi *solus primus gradus in lineâ rectâ* v. g. inter Patrem, & filiam, vel Matrem & filium; nam primus gradus in lineâ collateralis, qualis est inter fratrem & sororem, est impedimentum juris tantum humani.
2140. In casu, quo aliqui petunt dispensari in impedimento consanguinitatis, in supplicatione necessariò exponi debet distinctè gradus præcisus, in quo conjuncti sunt oratores, ut cognosci possit, an causæ, quæ pro dispensatione allegantur, receptæ sint ad dispensandum in tali gradu; cum, ut dictum est, non sufficiat causa pro gradu propinquiori, quæ pro remotiori; ita

Sanchez l. 8. d. 24. n. 2. Ex hoc sequitur, si oratores essent cõsanguinei in lineâ inæquali, & gradus remotior esset ultra quartum, eos non egere dispensatione, quia carerent impedimento; hoc enim in ea lineâ solum præstat gradus remotior, si sit unus ex primis quatuor per c. final. de Consang. Et ideo, qui sunt Consanguinei in tertio, & quinto, vel in quarto, & quinto, sine dispensatione contrahere possunt. sic Corradus l. 7. c. 5. n. 61.

Secundò, etsi negent apud Gobat n. 9. n. 622. Pontius, & Leander, rectius cum Sanchez l. 8. d. 24. dicitur, exponendum esse, *in quâ lineâ sint conjuncti? an in rectâ, vel obliquâ?* eaque vel æquali, vel inæquali? Nam quando oratores sunt in lineâ inæquali infra secundum gradum (nam si sponsus sit consanguineus sponse in tertio gradu) sponsa verò sit stirpiti propinquior, exprimendus est gradus remotior, ut dispensetur (nam hic præstat impedimentum) & alter propinquior, sed solum, ut, non obtineat, declaretur. Sic si vicinior gradus non est primus, rectius negatur à n. 2147. infra; excipe casum, de quo n. 2142. Si autem essent in lineâ inæquali sic, ut remotior esset in secundo, alter autem in primo gradu, uterque exprimendus esset ex constitutione Pij V. anno 1566. die 26. Augusti. ut si quis vellet contrahere cum sorore sui Patris, vel Matris. Nam in his gradibus difficillimè dispensatur, propter singularem indecentiam; cum ipsæ personæ debeant eadem ferè licet non tanta reverentia, quam parentibus; ita Coninch, & alij apud de Justis l. 1. c. 4. n. 121. & 125. Et quamvis de Justis l. 1. c. 4. n. 177. doceat, quod in hoc casu quilibet gradus constituat impedimentum, verius tamen est, quod solus remotior ex n. 2140. ex c. fin. de Consang. nisi primus esset consanguinitatis in lineâ rectâ, propter constit. Pij V.

Tertiò, juxta Curiales exprimendum esse, an ea cognatio seu consanguinitas proveniat ex stirpe *simplici*, nimirum uno tantum, vel *multiplici*, ut duplici, triplici. Contingit enim quandoque, quod oratores habeant non tantum unam personam, ex qua carnali propagatione primè descendunt, sed ex pluribus, ut notat Corradus c. v. 70. & 87. Unde sequitur non tantum in prædicto casu conjuncti

junctiones in primo, & secundo gradu, sed etiam si oratores sint conjuncti infra secundum gradum, exprimendam esse provenientiam consanguinitatis, dicendo v. g. eam conjunctionem provenire, quia oratrix est soror avia oratoris, ut vult de Justis *cit. n. 128*. Cujus rationem reddit Castropalaus de sponsal. d. 4. punct. ultim. §. 3. n. 1. Nam sic illa fieret subdita suo nepoti ex sorore, quod est contra reverentiam saltem politice, tali personæ debitam, ut dictum est, sed hoc solum procedit in casu n. 2141. Et hanc provenientiam exponendam esse etiam, cum petitur dispensatio in primo, vel primo, & secundo gradu affinitatis, exprimendo, an proveniat ex actu fornicario? vult Corradus l. 7. c. 3. d. n. 22. sed rectius negant Sanchez l. 8. d. 24. n. 25. Bonaacina de legibus d. 1. q. 2. p. 5. n. 18. juxta limitationes prædictas.

Præterea not. si in expressione graduum contingit error, v. g. si fuisset expressus gradus propinquior loco remotioris (& ambo sint in eadem specie impedimenti) valere dispensationem; nam hoc ipso, quod Pontifex dispense in propinquiori proposito per errorem, cum in eo saltem virtualiter (nimirum in virtute causarum, quas ut sufficientes recipit Pontifex) contineatur remotior ejusdem speciei, jam hic non est ignoratus, consequenter dispensatus a fortiori; ita Sanchez lib. 8. d. 24. n. 27. Pontius l. 8. c. 17. §. 5. n. 31. & alij, quod tamen non procedit, si loco propinquioris exprimeretur remotior ob rationem oppositam. Dixi, si sint in eadem specie. Hinc, si loco consanguinitatis, quæ est vinculum fortius affinitate, ista exprimeretur, dispensatio non teneret; sicut nec, si loco affinitatis exprimeretur consanguinitas, cum hæc sint diversa, & à diversis non fiat illatio. L. Papinianus Exul. ff. de Minor. sic de Justis l. 1. c. 4. n. 140. & seq. cum alijs. Aliud est, si proponeretur consanguinitas, vel affinitas alternativè, seu sub disjunctione, uti faciunt practici sollicitatores, quando ignorant impedimentum esse determinatè consanguinitatis, vel determinatè affinitatis. Nam tunc Pontifex intendit amovere impedimentum propositum, qualecunque sit ex expressis. Et eo casu sufficit in una specie verificari, juxta regulam in alternativis. 70. de Reg.

jur. in 6. ita Zerola in Praxi Episc. V. Rescriptum. §. 5. quod tamen non procederet, si esset, & consanguinitas, & affinitas ex natura particule copulativæ, quæ omnes partes exigit verificari; Corradus *cit. l. 7. c. 5. n. 73*; his positis:

Quæstio est. 1. an, si sit multiplex impedimentum unitus generis, omnia sint exprimenda? v. g. Vis dispensari ad ducendam Bertam tibi affinem ex copula fornicaria prius habita cum duabus ejus sororibus? an hæc circumstantia, quod cum duabus ejus sororibus, sit exprimenda? Negativam sequitur Henriquez l. 12. c. 10. & plures alij apud Sanchez l. 8. d. 24. n. 14. sed hic amplectitur affirmativam cum alijs, quos refert Gobat *cit. n. 619*. dicens, hanc opinionem sequendam propter horum auctoritatem in re tanti momenti; rationem aliam nullam afferens. Verùm juxta hunc auctorem ea circumstantia non videtur esse talis, cujus omisio vitiet rescriptum. Cum eodem num. in fine addat, nihil scrupuli habendum, si bona fide omisa est illa expressio. Nam si bona fides excusat ab invaliditate rescripti, eo ipso non pertinet ad substantiam formæ de necessitate servandæ in supplicatione, ut constat ex dictis. Deinde qui plures proles Titia levavit de fonte baptismi, vel pluries cognovit Bertam sororem Cajæ, non tenetur numerum prolium, vel copularum explicare, cum petit dispensari in cognatione spiritali cum Titia, vel affinitate cum Cajæ, cum omnia sint ejusdem rationis; & actus repetitio inducat tantum unam cognationem, ac affinitatem respectu ejusdem, ut concedit de Justis l. 1. c. 4. n. 100. ergo etiam in altero casu.

Quæstio est. 2. an sit validè dispensatus in tertio gradu consanguinitatis, omisa mentione secundi, si oratores taliter sint conjuncti in linea inæquali. Affirmandum videtur ex dictis à n. 2141. sed Gobat *cit. n. 619*. etiam in hoc casu respondet, nullum scrupulum habendum, quando juncti gradibus inæqualibus exprimentur solum distantiores; quia à parte rei non distant plusquam distet remotior ex c. fin. de consang. Et ideo P. Sanchez l. 8. d. 24. n. 26. rectè notat, non esse opus, ut in petenda dispensatione fiat mentio propinquioris gradus, & sic declarasse Clemencem

tem VIII. adeoque sufficere, si exprimitur remotior.

2146. Nec obstant, quæ in contrarium affectu Barbofæ apud Gobat n. 602. dicens *Urbanum VIII. nuptias* (quas inierunt Antonius, & Francisca, dispensati in tertio gradu, sine mentione secundi, quo etiam tenebantur) dixisse, *nulliter. & de facto esse contractas, ac incestuosas*. Nam Urbanus non dicit hoc affirmativè sed *relativè*, referens sic existimasse Executorem mandati, qui erat officialis Toletanus. Deinde est Urbanus VIII. affirmasset, tamen eo sensu non esse receptum constat ex Gobat *cit. num. 622.* præsertim cum Pius V. ut testatur idem author *num. 261.* abrogaverit constitutionem Pauli IV. talia matrimonia habentis pro nullis.

2147. Dices: Pius V. statuit, ut, postquam sunt impetratae literæ dispensationis, non expresso viciniore gradu, supplicetur pro alijs, quibus declaretur, illam taciturnitatem prædicti gradus, nihil obesse valori impetratae prius dispensationis; ergo etiam viciniore gradus exprimendus est. R. ex hoc probari, stare valorem mandati etiam cum taciturnitate gradus viciniore; quod autem nihilominus peti debeat declaratio, quæ dicatur, *illam non obfatare*, non pertinet ad valorem mandati, & dispensationis factæ; sed tantum, *si* timeretur scandalum ex conjunctione Oratorum in eo vicino gradu non expresso, ei, pro foro externo, cavendo per declarationem, quod non obstat, occurrendo; ita Perez d. 46. de matr. sect. 3. Dicastillo d. S. eod. d. 9. & alij. Unde quando Pius V. in sua constitutione ad Romanum Pontificem, in supplicationibus pro dispensatione jubet mentionem fieri non tantum remotioris, sed etiam *propinquioris* gradus, addens, *quod eo non expresso nunquam dispensare intendat*, expressè loquitur de casu, *quo gradus propinquior est primus*, nihil omnino dicens, *si sit inferior primo*: & circa hoc specialiter not. tunc solum exigi mentionem gradus *primi* concurrentis cum remotiori, *quando remotior præstat impedimentum indigens dispensatione*; non autem, si secus. Quare si qui sint ligati affinitate in primo & tertio gradu, orta ex copula fornicaria (cum in hoc casu tertius gradus nullum præstet impedimentum) nullâ primi gradus mentione,

quia nullâ tertij gradus dispensatione opus est; sic Pyrrhus Corradus l. 7. c. 2. n. 27. Ubi advertit, hanc expressionem gradus *primi* juxta Constit. Pij V. solum pro foro externo necessariam esse, juxta Perez *cit. de matr. d. 46. sect. 5. n. 7.* apud Gobat *cit. n. 622.*

Quæstio est. 3. quid dicendum, si oratores sincerè exponant suum impedimentum, & omnia prout debent, & Pontifex supplicationi annuat; contingat tamen, quod in rescripto commissus sit error ab officialibus, quibus incumbit expedire literas, quod scribant Oratores esse in *tertio consanguinitatis gradu*, cum ipsi ex vero, & sincerè dixissent, *in tertio affinitatis gradu*, an in tali casu valeat mandatum dispensationis? 2. an Executor, qui reperit in mandato *tertium gradum consanguinitatis*, & deprehendit in examine esse *tertium affinitatis*, possit mandatum exequi? maxime si de re, ut casus exponit, informetur, & exequi teneatur?

Ad. 1. videtur ex n. 2143. & seq. mandandum, quod valeat; sed contrarium dicendum est, quia in dato casu Pontifex propositum est impedimentum, quod in re est, & is in idem consensit; cum ei proposita sit supplicatio, quæ sincerè omnia exposuit. Sic Layman. l. 1. Theolog. mor. tr. 4. c. 22. n. 26. intentio enim concedentis, vel mandantis ab eo, in quod directè tendit, non debet detorqueri, sed executioni mandari, nisi aliud expresse appareat. c. *suscipuum* 6. de rescript. in 6. ibi: *suscipuum ab Apostolica sede mandatum, ut ab aliquo beneficij (quod obtinet) resignatione receptum, ipsum alteri conferat, & assignet, adimplere non potest, si illi antequam resignet, rebus eximatur honoris. Cum non per resignationem vacaverit; sed, per mortem; nisi de intentione mandantis aliud appareret expresse.* Neque huic resolutioni obstant dicta in num. 2143. ibi est diversus casus; nimirum ubi supplicantes non verè, sed unam pro alio impedimentum expresserunt falso, et si fortassis bonâ fide: at hic sincerè totum expositum est Pontifici, licet scribat, post consentum Papæ justè supplicationi datum, erraverint, nominando affinitatem pro consanguinitate, vel vicissim.

Ex hoc etiam resolvitur ea dubitatio super qua sapius interrogatus fui: an si

Oratores petant dispensationem in impedimento sincerè exposito, & ad impetrandam allegant *incompetentiam dotis ex parte mulieris, vel viri*, dispensatio valeat, si scribæ litterarum expeditionis errent in litteris mandati, ponentes incompetentiam dotis *ex parte mulieris*, cum Oratores verè ac sincerè dixerint: *esse ex parte viri*; cum in re esset ex parte mulieris? Nam in tali casu semper iudicavi, valere dispensationem, vel eius mandatum; cum supplicationi sincerè continenti omnia, qua in re, ac de iure, necessaria erant, Pontifici porrectæ, ac propositæ, consensus datus sit; quo casu ad valorem mandati, nihil exigitur amplius, ut constat ex *c. susceptum*, num. precedente; præsertim, cum talis error non verteretur circa ipsos actus in dispensante, ac dispensando necessarios, qui ceteroquin vitari possent; & solum subsequatur mandatum legitime datum, quin inducat novum impedimentum. Et ideo Iudex delegatus, deprehendens, eum errorem non esse commissum, nisi ab officialibus, postquam supplicatio sincerè continebat omnia de iure requisita, ac ei Pontifex dato consensu mandatum dispensationis expediri voluit, debet illud exequi. Nam in casu mandati legitimi, & carentis vitio illud afficiente, delegatus Papæ tenetur parere. Ex quo patet ad. 2. in *n. 2148*.

Quæstio est. 4. quid, qui contraxerunt cum impedimento dirimente, si dispensari cupiant, exprimere teneantur in supplicatione? R. cum in dato casu varæ circumstantiæ concurrere possint (scilicet, quod contraxerint *scientes*, vel *ignorantes impedimentum*; quod *consummarint* ante, vel post illius scientiam; quod *omissis denuntiationibus*; quod *ex intentione facilioris dispensationis*) responsionem colligendam ex seq. quare notandum, quantum spectat ad ea, quæ exponi debent ratione impedimenti, quo laborant, deduci posse ex dictis *a. num. 2120*. & dicendis de reliquis impedimentis. Quod verò reliquis circumstantiis attinet, ex dictis constat, copulam habitam non esse de necessitate exponendam, si non allegetur, ut causa finalis, seu motiva, propter scandalum scilicet, vel infamiam (nisi dispensetur) exinde

Tom. IV.

verosimiliter orituram, ut dixi *a. n. 1166*. & tenet præter alios etiam Gobat *cit. num. 626*. plures pro eodem allegans.

Et quidem, si matrimonium *scienter*, ac *culpabiliter ommissis denuntiationibus contractum est in gradu prohibito* (intellige juxta *n. 710*.) & *copula subsæcuta*, etiam *scientia* exponi debet in casu, quo copula exponitur tanquam causa motiva dispensandi. Nam ut constat ex supra dictis, jus expressè statuit, ut tales careant spe dispensationis, quod juxta *num. 1168*. denotat esse circumstantiam de iure explicandam, quod etiam procedit in eodem casu, si contractum est in ijs circumstantiis cum ignorantia impedimenti propter dicta *n. 710*. Et hoc locum habet non tantum in casu, quo tale matrimonium consummatum est sine intentione facilitandi titulo copulæ habitæ dispensationem; sed multò magis si cum hac expressa utriusque intentione; sic cum communi Castropalaus *d. 4. de sponsal. p. ult. §. 3. n. 9*. dicens certum esse; quia talis intentio facit, ut careant spe dispensationis juxta *num. 697*. consequenter quod sit circumstantia de iure exponenda juxta *num. 1169*.

Huic tamen casui duplicem reperio limitationem adhiberi ab authoribus; prima est, ut non procedat, si tantum unus sponсорum habuit illam intentionem eo titulo facilitandi dispensationem, nec alteri manifestavit, ne innocens alterius culpam luat; sic Gobat *cit. tr. 9. n. 626*. citans pro se P. Sanchez *d. 25. n. 31*. Altera est, ut non procedat, si ea intentio non sit manifesta, sed tantum internè concepta; cum merè interna humanæ potestati non subdantur. sic Castropalaus *cit. n. 9*.

§. VI.

An, & qualiter dispensari possit in impedimento criminis;

Cum hoc impedimentum sit juristan- tum Ecclesiastici per *n. 975*. est dispensabile ab Ecclesia; si oritur ex occisione alterius conjugis, præsertim facta per venenum, teste Corrado *lib. 8. c. 9. num. 10*. etiam per Penitentiarium, vel negatur, vel cum maxima difficultate conceditur propter gravitatem delicti; ex quo colliges, hoc impedimentum revera statui in penam criminis ex intentione legis;

Xxx

legis;